

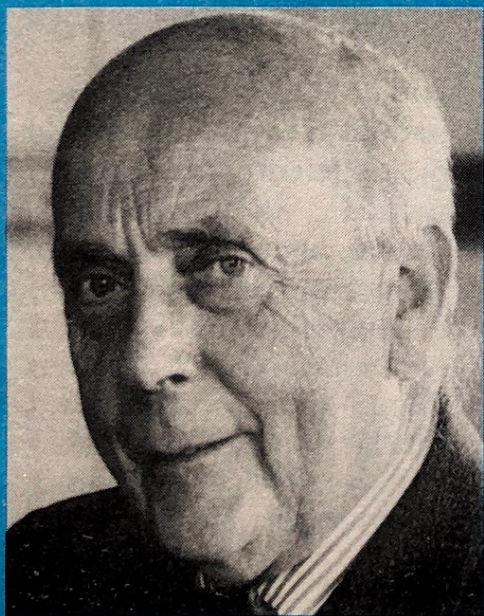
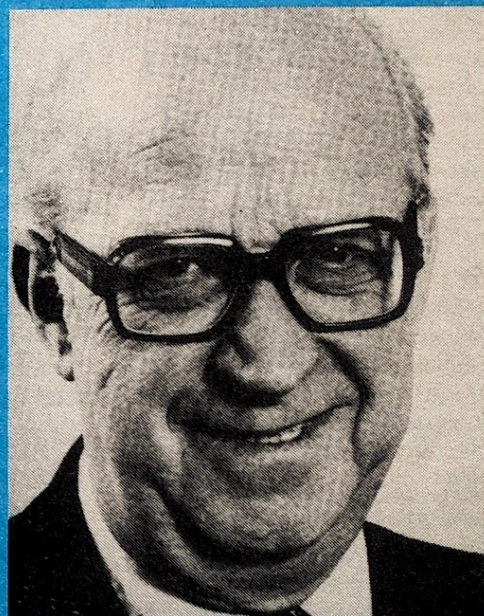
La Espero

SVENSKA ESPERANTOTIDNINGEN

Nro 2/1983 ★ Kr 6,50

Ingemund Bengtsson:

Esperanto är ett
förträffligt språk.



Bryljulf Bull:

Jeg har alltid hatt
interesse for
esperantobevegelsen.

Esperantoförbundet

Adress: EsperantoCentro,
Brunnsgatan 21, 111 38
Stockholm ★ Telefon: 08 -
11 74 34 ★ EsperantoCentro
är öppet måndag — torsdag
kl. 17 — 19 ★ Postgiro: 20 12-
3, Esperantoförbundet ★
Medlemsavgift:
direktansluten medlem 65 kr,
ungdomsmedlem t o m 20 år
35 kr, familjemedlem (utan
tidning) 25 kr ★
Prenumerationsavgift för *La
Espero* ingår i
medlemsavgiften ★
Medlemmar under 30 år får
dessutom ungdomsförbundet
SEJUs blad *ktp*.

La Espero

Organ för Svenska
Esperantoförbundet ★
Adress: EsperantoCentro,
Brunnsgatan 21, 11138
Stockholm ★ Ansvarig
utgivare: Bertil Åkerberg ★
Redaktör: Franko Luin,
Myggdalsvägen 123, 135 42
Tyresö, telefon hem 08-
712 82 91 ★ Prenumeration:
65 kr per år, postgiro 20 12-3,
Esperantoförbundet ★
Tidningen utkommer med
åtta nummer per år ★
Fotosats och tryck:
EsperantoCentro, Stockholm
1983

*Detta specialnummer är tryckt på
Quintus Tryckeri AB - Örebro 1983*

Esperantoförlaget

Postadress: Box 7502, 200 42
Malmö ★ Besöksadress:
Möllevångsgatan 20 B ★
Öppettider: 1 sept — 15 maj:
onsdagar kl. 10 — 11,
torsdagar kl. 17 — 18 ★
Skriftliga beställningar
expedieras hela året, även
under sommaren ★ Telefon:
040-12 20 29 ★ Postgiro: 578-5
★ Expedition: Wivi Nilsson ★
Styrelsens ordförande: Anita
Lindblom

HODIAŬ

Komunikado: ne nur tekniko

Jen denove speciala numero de *La Espero*. Ĝi temas iel pri la internacia jaro de komunikado, sed precipe ĝi temas pri esperanto. La numero estas nacilingva, ĉar ĝi direktas sin al ekstera publiko. Kaj ĉi tiun fojon la publiko troviĝas en du landoj: Svedio kaj Norvegio.

La sveda kaj norvega lingvoj sufiĉe similas unu la alian kaj en ambaŭ landoj oni povos pli malpli senĝene legi la tekstojn en ĉiuj tri lingvoj (jes, fakte tri, ĉar unu artikolo, nur malgranda, aperas en la novnorvega lingvo).

La artikoloj temas, kiel dirite, pri komunikado; ne pri la teknika flanko de la demandaro, kiun la internaciaj forumoj preskaŭ ekskluzive akcentas dum ĉi tiu jaro, sed la homa flanko de komunikado, kie la plej gravan rolon ludas lingvo. Kaj ne estas strange, se ni pro tio dediĉas multan spacon al la komunika fenomeno nomata esperanto.

Unu el la artikoloj, tiu de la universitata lektoro Claudio Aguirre-Bianchi, ankaŭ temas pri komunikado, sed ne pri esperanto. Kaj same kiel ni esperantistoj li opinias, ke la akcentado de la teknikaj aspektoj de komunikado malmulte helpas al la ordinaraj homoj, sed tre multe al la elektronika industrio.

Sed tiu ĉi internacia jaro de komunikado ne estas izolita okazaĵo. Antaŭ ĝi, dum ĝi kaj tutcerte post ĝi okaz/is/as/os seminarioj, konferencoj, diskutoj pri aliaj aspektoj de komunikado: pri interŝanĝo de novaĵoj, pri senperaj homaj kontaktoj, kaj alio. Temas pri longdaŭraj projektoj, ĉar la demandoj pridiskutataj estas tre kompleksaj. Kaj en tiu diskutado ni esperantistoj ĉeestas! Ne en ĉiuj, ĉar ni ne kompetentas pri ĉiuj flankoj de la demandaro, sed en sufiĉe multaj por rimarkiĝi. Iom post iom ankaŭ la demando de internacia lingvo atingos la supron de la paperaro, kiom ajn iuj ŝatus reteni ĝin je la fundo.

Franko Luin

Gemensamt nummer för Sverige och Norge

Kan du som är svensk, läsa och förstå norska? Trots att norska och svenska ligger så nära varandra som två språk kan, är det för flertalet svenskar en aning ansträngande att ta sig igenom en norsk text. Problemet är naturligtvis omvänt lika stort för norrmännen.

Hursomhelst med ansträngningar, så hoppas vi att artiklarna i föreliggande specialnummer av *La Espero*, Svenska Esperantoförbundets organ, skall intressera till den grad att du efteråt inte minns på vilket språk det stod.

Samarbetet mellan Norge och Sverige för esperanto kanske kan förefalla meningslöst — vi förstår ju varandra ganska bra ändå — men likheterna och förutsättningarna för verksamheten i de båda länderna gör, att vi kan dra nytta av varandras erfarenheter. Detta specialnummer är ett av resultaten för våra gemensamma strävanden att nå en bredare publik med information.

Om norrmän och svenskar, i olika former av nordiskt samarbete, använder sina respektive språk, råder jämställdhet

och lika villkor. Norska och svenska esperantister brukar använda esperanto sinsemellan och då råder också lika villkor. Hur det ser ut när vi vill samarbeta med England och USA behöver knappast kommenteras.

UNESCO har sedan 1977 arbetat med ett stort projekt om alla länders och alla individers rätt till kommunikation på lika villkor. Man hoppas och tror att förbättringar skall komma till stånd trots att hindren är många och höga. Arbetet har bedrivits i form av internationella konferenser, arbetsgrupper och utredningar. Representanter för viktiga internationella organisationer har erbjudits delta; för *La Esperos* läsare kan det vara av intresse att veta att UEA, det internationella esperantoförbundet, hela tiden varit representerat.

Innevarande år har av FN utsetts till "Internationella året för kommunikation". Förhoppningen är att uppmärksamheten skall riktas på de enorma orättvisor som råder i rätten till kommunikation,

både mellom ulike länder och mellan olika individer. Den enskilde individens rätt till kommunikation, framförallt i flerspråkiga och samtidigt underutvecklade länder, är starkt kringskuren.

Man tar också upp den tekniska utvecklingen på kommunikationsområdet. En utveckling med både positiva och negativa sidor, som på andra områden. De negativa sidorna av teknikens möjligheter har under flera år oroat på grund av den makt som ligger i att äga och styra program- och informationsflödet. Med satelliters hjälp kan sändare nå mottagare överallt i världen.

Oron för vad världsomspännande sändningar kan leda till var orsaken till UNESCO-projektets tillkomst. Projektet försöker få fram grundläggande regler som FN:s medlemsstater kan ställa sig bakom, upprätthålla och efterleva. Det viktigaste är att privata intressen hålls utanför, och att mottagarna får medinflytande. Ett högt mål som förefaller oändligt avlägset, men värt att ständigt arbeta för.

Mitt i allt detta vällovliga arbete för människans rätt till kommunikation, undviks fortfarande mer eller mindre medvetet rekommendationer när det gäller val av språk. Det finns ju över 3000 språk och det råder rivalitet mellan dessa på alla nivåer: inom länder, regioner, politiska block, internationella organisationer osv.

Varje människas rätt till sitt eget modersmål finns garanterad i deklarationen om de mänskliga rättigheterna; det enda som kan garantera denna rätt är ett allmänt erkännande av ett neutralt språk vid sidan av de övriga. Esperantorörelsens kontakter med FN och UNESCO har ökat och fördjupats under de senaste fem åren: därför förefaller en lösning, där esperanto spelar sitt internationellt viktiga roll, inte längre avlägsen, utan ligger inom det möjligas ram.

Roland Lindblom

Internasjonal kommunikasjon

FN har vedtatt at året 1983 skal markere og konsentrere seg om problemet internasjonal kommunikasjon. I en årrekke har hvert enkelt år hatt ett særlig problem i fokus for verdens oppmerksomhet. Det kan være befolkningsgrupper som stiller svakt i verdensmålestokk, eller det kan være problemer i miljø og forurensning som truer globalt, og hvor menneskene har et felles ansvar.

Hva er så årsaken til og målsetningen med å rette søket mot kommunikasjon? Rent teknisk synes ikke noe å mangle. Elektronikken har gjort kjempeframskritt når det gjelder å knytte verdensdelene og folkene sammen. Det kommuniseres ut i verdensrommet, og vi sitter i vår egen stue og er vitne til bl. a. astronauter lande i Stillehavet i samme sekund som det skjer.

Nei, bremseklossen er språkkaoset i verden. Det hindrer en fri og smidig kommunikasjon mellom mennesker.

Jag tar her for meg en artikkel av E. James Liberman trykt i *Heroldo de Esperanto* 20 januari i år som behandler språkproblemer i vitenskapelig sammenheng. De samme problemer finnes naturligvis også i politisk, kulturell og merkantil forbindelse.

Liberman er lege og deltar mye i internasjonalt arbeid i FN-regi. Han arbeider i verdens helseorganisasjon WHO, og i høst var han i Wien til konferanse om de gamles situasjon i verden.

Bakgrunnen

Foruten tidstap, misforståelser og forlegen taushet i mange fag i internasjonal forbindelse, koster språkproblemet penger. Ved FN beløper utgiftene til lønn til tolker og oversettere

seg til mer enn 100 millioner dollar årlig. I verden i dag tilsvarer antallet aktive vitenskapsmenn tallet på summen av disse hittil i historien. Hvert 10-år fordobles den vitenskapelige publikasjon. I 1967 kunne en nasjon understøtte et viktig, grunnleggende vitenskapsprogram med 0,7% av sitt BNP — i 1976 gikk det 1,4% til det samme formålet. Denne utgiften er nødvendig till forskjellige formål for å utdanne framtidige forskere, og understøtte tekniske o. lign. virksomheter. Dette forklarer hvorfor nettopp de rikeste landene i verden — nemlig de som har de største BNP — uavhengig av innbyggerantallet for personinntekt eller politisk system — samtidig er de viktigste vitenskapelige landene.

Publikasjoner

Ifølge undersøkelser av prof. Price vedrørende omfang og spredning av vitenskapelige emner i kjemi og fysikk i det siste århundrede, har det tyske språket tapt hegemoniet framfor engelsk og russisk. Også det franske språket tapte terreng, mens andre språk gjorde framsteg. Men noen språk, særlig det russiske, har fortsatt framgang. Hvis noen språk, f. eks. det russiske, gjør framskritt, vil det engelske språket miste ledelsen. Men kanskje vil ikke noe enkelt språk heretter alene nå toppen slik det tyske og engelske har gjort det tidligere.

Ifølge analyse av hele problemet foretatt av UNESCO, og som fortsatt er gyldig, utgis minst 50% av vitenskapelig litteratur i språk som mer enn halvparten av verdens vitenskapsmenn ikke kan lese. M.a.o. størstedelen av det publiserte er utilgjengelig for de fleste av de som kunne dra

nytte av det.

Antallet av medisinske tidsskrifter som mottas ved USA's nasjonale medisinske bibliotek når opp i 20 000 (for 100 år siden var det 254). Av disse valgte man 2244 som de viktigste for tiden (fra 66 land og 36 språk). Dette endte da opp i det kjente *Index Medicus*. 60% av dette framstilles helt eller hovedsaklig på engelsk — og muligens har en halvparten av resten et sammendrag på engelsk.

En EDB undersøkelse foretatt av *IM* (1970 — 1978) omhandlet 47 artikler eller bøker knyttet til et utsøkt emne. 2/3 var på engelsk — resten fordelt på 12 ulike språk. Konklusjon: Noen foretrekker engelsk, andre synes motstrebende og uten glede å godta dets lederrolle. Mange vedlikeholdt bruken av andre språk ved hjelp av praktikanter, studenter, lærere og det vanlige publikum. Meget bemerkelsesverdig i denne forbindelse er en oppfordring om tidligere å ta i bruk "det annet språk" i undervisningen gjort av en britisk spesialist på barneutvikling. "Dette er kanskje den siste generasjon av voksne som — enspråklig — kan ha håb om å finne et meningsfullt arbeide utenom det rent rutinemessige".

Et annet sitat fra det engelske *Welcome Foundation*: "Den beskjedne vekst i evnen til de engelske vitenskapsmenn å nyttiggjøre seg fremmede språk står ikke i forhold til veksten i deres behov for den utgitte litteratur". *WF* nevner at en vitenskapsmann nyttet 1/3 av sin tid til kommunikasjon.

Lite kjent er det at oversettelser og kontroller av disse er meget kostbare. Oversettelser fra sammendrag til sammendrag kan være brukbart i første omgang for oversiktens skyld, men strekker ikke til når man skal arbeide seg inn i stoffet.

Oversettelsesmagasiner konkurrerer med de som har originalartikler, men de førstnevnte

koster kanskje det tidobbelte av de originale — og utgiverne foretrekker ikke å nevne abonnementstalet. Man undres hvordan *Translations Register-Index* kan eksistere med mindre enn 1000 abonnenter.

Konferanser avhengige av mange språk

Ofte foreslås det på internasjonale kongresser og i organisasjoner å bruke mer enn ett offisielt språk. Till dette trengs det tolker som mestrer både de tekniske og språklige krav. Velges det to språk, behøver man fire tolker til å følge opp foredrag og ordskifte — 2 i hver avdeling — én arbeidende og én hvilende. Utgifter til hver enkelt overstiger 200 dollar i døgnet eksklusiv utstyr og kontroll. Man kan slå fast at alt dette fordyrer og krever store utgifter. Ved den 7de Europeiske Reumatologikongress i England 1971 forkalkulerte man 1/5 av budsjetten till dette. Systemet koster mye, men er lite tilfredsstillende. "Oversettelser gir dårlig løsning av problemene, de gir lite grunnlag for kommunikasjon, og nettoeffekten blir ofte ikke stort bedre enn om det hadde vært taushet".

Undersøkelser antyder at en gjennomsnittstolk oppnår en nøyaktighet på nesten 85%.

Vi kan derfor slå fast at i en vitenskapelig tekst går nesten en setning blant fem tapt eller feiltolkes. Er dette tilfredsstillende?

Internasjonale vitenskaplige og medisinske sammenkomster som nå for tiden er dagligdagse foreteelser startet i midten av det 19de årh. Språk-problemene vokste stadig, men nå er de kanskje skarpere og får et nytt preg p.g.a. engelskens dominans. Nasjonalfølelsen krever at andre språk ikke fortrenges, og derfor er tolkene enda mer nødvendige enn noen gang før. Det er mulig at det på tidligere konferanser og møter deltok flere poligloter (folk som be-

hersker flere språk), og som ikke alltid var hovedsakelig fagfolk. Men nå er det vesentlig fagspesialister som deltar, og de fordrer oversettelsestjenester. Således antok WHO i 1975 også det arabiske og kinesiske som arbeidsspråk til en kostnad av 5 millioner årlig. Verdens helseorganisasjon må avstå fra sanitetsprogrammer for å betale språkkaoset.

Individuell kommunikasjon

Det nesten mirakuløse apparatet til tolkning fra mikrofonen til lytteapparatet betyr samtidig en åpen kanal — en stemme å lytte til — og en lukket kanal — en stemme man ikke får høre. Man hører jo ikke taleren selv. Den betydelige rolle det spiller å få en uformell, personlig kontakt, den går man glipp av. Her ligget et overordnet psykologisk problem. Talere som har ett av de offisielle språk som mormål har fordeler og kan føle seg overlegne. Talere som mer eller mindre har lært seg å kunne beherske ett av disse språk, vil kanskje ikke lykkes helt, skjønt de selv synes de behersker situasjonen.

Helt utenfor er den som "bare" taler et uoffisielt språk. Den språklige diskriminering er samme sak, den samme urettferdighet, som de ofte godtatte rase-, religiøse, sex- og aldersfordommer.

Utvikling av land og språk

M. K. Gandhi skrev om "gapestokken" og det tvangsmessige studium for vitenskapen ved bruk av engelsk.

Studiet av engelsk som en forutsetning og et tillegg før det vitenskapelige studium kunne begynne både forlenger og vanskeliggjør selve studiet, og studentene skilles fra hjemmet og kontakten med sitt folk. Det kjære (vulgære) folkelige språket blir noe ubehjelpelig p.g.a. mangel på nye uttrykk og begrep, og de som taler det erfarer, bevisst eller ikke,

mangler og diskriminering.

Jeg ønsker (sier Liberman) at ethvert lands kultur måtte utvikles så fritt som mulig, men jeg nekter å bli utviklet under tvang. Måtte vitenskapen berike ethvert språk, men ikke underkue noen.

Det internasjonale språket esperanto

Vitenskap er jo instillet på å utforske alt til bunns og uten fordommer. Hva finner vi angående esperanto på objektivt grunnlag i dag? Esperanto lever som et fullkommet menneskelig og enestående inter-

nasjonalt felles språk. En rikholdig litteratur finnes og vokser stadig både i originalverker og i oversettelser — i poesi og prosa — i kunst og vitenskap.

Hvert år holdes det verdenskongresser der tusener samtaler ved hjelp av dette ene språket uten tolker, uten språklig dominans fordi det er nøytralt og fritt for skam og misunnelse.

Det vitenskapelige ordforrådet er utviklet og bygger på de oftest forekommende ordrøtter i internasjonal sammenheng.

Olav Bjørnsrud

Hvilke fordeler har esperanto?

Hvilke fordeler har esperanto som internasjonalt språk?

Ja, la oss først se rent praktisk på det: esperanto er mye lettere å lære enn et hvilket som helst nasjonalspråk, 4 — 5 ganger lettere enn f. eks. engelsk som det kan være naturlig for oss her i den vestlige verden å sammenlikne med. Esperanto er for det første fonetisk, hver bokstav har sin lyd, och lyden uttales alltid på samme måten. Trykket ligger alltid på nestsistestavelse.

Grammatikken? Enkel, med 16 regler uten unntak. Fra andre språk vet vi at grammatikken, den kan virkelig volde besvær, den, med alle sine regler, unntak fra reglene, og så da tilslutt unntak fra unntakene. Så her på dette området er det mange fordeler å hente!

Et sinnrikt system med for- og etterstavelser gjør at man ikke trenger å pugge så mange ord som i andre språk. Man lærer rotordet, og når man kjenner det, pluss for- og etterstavelsenes betydning, så kan man selv lage og forstå ord, uten at man trenger belaste hukommelsen med å lære mange tusen ord ekstra. Så ett står fast: esperanto er virkelig

lett å lære, og *det* må da kunne kalles en fordel.

Så er esperanto nøytralt. Det tilhører jo ingen enkelt nasjon, men alle sammen, og det bør kunne aksepteres som internasjonalt språk av alle nasjoner. Men akkurat her kommer vi til et dilemma: for det er ikke alle nasjoner som er interessert i å støtte opp om et nøytralt internasjonalt språk. Tvertimot, enkelte nasjoner, fortrinnsvis de største, er interessert i å utbre sitt eget språk, de ofrer hvert år millionbeløp på

å fremme sitt språk, de vil ha det utbredt i så mange land som mulig. Derved vinner de hegemoni og makt. Så her blir det de små nasjoner som må gå i brodden og virkelig vise at de ikke lenger finner seg i å være underdånige, stå og stotre på et helt fremmed språk, eller ty til tungvinte og vanskelige tolkesystemer. Det skulle ikke være vanskelig å innse esperantos fordeler som nøytralt språk: like forhold for alle som snakker det; og dette gjelder ikke bare blant nasjonenes offisielle representanter, men også menigmann imellom. Her er det ikke lenger *en* som snakker sitt morsmål, og *en annen* som må snakke *hans* morsmål, her er det to individer som møtes på felles, nøytral, språklig grunn, og *det* blir noe ganske annet, og gir en ganske annen følelse av likeverd. Bare prøv selv!

Hvert år finner det sted en mengde internasjonale konferanser, kongresser, arrangement av forskjellig karakter. Og det pågår kontinuerlig møter i alle de internasjonale organisasjonene, i FN, i Unesco o.s.v. Her bruker man så og så mange "offisielle" språk. Ja, det gjør man, d.v.s. det er endel store nasjoners språk som er offisielle. "Vi små en alen lange" har intet vi skulle ha sagt her, nei. Det som skulle være en simpel menneskerett, det er det bare *ikke*. Den som

ESPERANTO I NORGE

For informasjon om esperanto i Norge ring eller skriv till

Norsk Esperanto-Forbund
Olaf Schousvei 18, Oslo 5

Telefon: 02-350894

Kontortid: tirsdag, fredag 15.30 — 16.30;
onsdag 14.30 — 15.30.

Automatisk telefonsvarer.

tilhører en liten nasjon, må enten bruke en stor nasjons språk, eller tolkene må kobles inn. Det er diskriminering av første klasse, og det er utrolig at slikt kan foregå anno 1983. Vi har jo allerede i en årrekke hatt Menneskerettighetserklæringen som fastslår at diskriminering er galt.

Og hva koster det ikke av penger! Men dem er det visst ingen mangel på. For et alminnelig, fornuftig menneske fortoner det seg imidlertid ganske sinnsykt å øse ut millioner på tolker og oversettelser, når man vet at spørsmålet kunne vært løst ved hjelp av esperanto.

Enter man ser rent praktisk på det, eller idealistisk: fordelene med ett felles språk som det annet for alle folk og nasjoner, nest etter morsmålet, den skulle være uomtvistelig. Og et helt alminnelig menneske med sin fornuft i behold fristes til å spørre: "Hva nøler I efter?" Dette må da være *et gode*, for

det enkelte menneske, for nasjonene.

At esperanto er godt nok, det vet vi. Det har vært i bruk i snart 100 år, og vist seg fullgodt på alle felter. Det er i bruk idag over hele verden, alminnelige mennesker har forlenget oppdaget esperantos verdi som kontaktformidler, brobygger mellom øst og vest. Når skal våre politikere og internasjonale funksjonærer oppdagfe det samme? At språkspørsmålet *er jo løst, det*, løsningen ligger der i form av esperanto. Men, men, hvorfor skal man gjøre en ting enkel når man kan gjøre den vanskelig? Ja, slik var det en som spurte en gang. Og det later virkelig til at de som styrer og steller for oss, de er ikke interessert i enkle, logiske løsninger. De ser visst ikke skogen for bare trær. Hvor lang tid vil det gå før de oppdager esperanto?

Elna Matland

Språkleg sparing

Utsendingane er stundom opptekne av kor mange språk EF skal nytte. No har dei sju offisielle språk: dansk, engelsk, fransk, gresk, italiensk, nederlandsk og tysk, men alt i 1984 får dei 9 når Portugal og Spania kjem med i EF. Så mange ulike språk skaper både tekniske og administrative vanskar, og problema vert større når EF utvidar aktiviteten sin.

Det har vore på tale å redusera talet på offisielle språk, men mange har gått mot dette framlegget av di det er udemokratisk. Dette ville ha ført med seg at nåkre kunne ha nytta morsmålet, medan andre laut slita med framande språk når dei skulle vera med i debattar etc. Dette ville vera ei språkleg undertrykkning som ville gje grunnlag for mistydningar og seinka arbeidet.

Språkproblema skaper ikkje berre tekniske og administrative arbeidsoppgåver, ein lyt og betala for dei. Rett nok ikkje astronomiske summar, berre om lag 430 millionar dollar årleg. Går det man å nytta desse pengane til nyttigare ting?

Enno vil det nok gå fleire år innan offisielle organisasjonar og instansar finn ut at vi ha eit internasjonalt språk, esperanto, som er nytta over heile verda på alle slags område. Esperanto som det einaste offisielle språket i EF ville fjerna mange problem og få ned driftsutlegga monaleg. Dette er verd å tenkja over for alle internasjonale organisasjonar. Kvifor skal ein gjera internasjonalt samkvem vanskeligare og dyrare enn det treng å vera? Esperanto som fyrste framnad språk i alle land ville få bort alle språkproblema som hindrar internasjonale samband i dag.

PRENU MERERA

El popola Ĉinio	1 år 45 kr
.....	2 år 75 kr
.....	3 år 110 kr
Fonto	95 kr
Heroldo	88 kr
Kancerkliniko	45 kr
Kontakto	49,50
Kulturaj kajeroj	45 kr
Literatura foiro	50 kr
Monato	inkl. La jaro 160 kr exkl. La jaro 145 kr
Norvega esperantisto	42 kr
Oomoto	35 kr
Planlingvistiko	35 kr

Postgiro 59 67 68-2, Esperantoförlagets Prenumerationskonto.
Förfrågningar: åke Palm, tel. hem 040-15 40 40.



La Espero 70 år i år

Den svenska esperantotidningen *La Espero* fyller 70 år i år. Tidningen utkom med sitt första nummer 1913 i Gävle (som Esperantoförbundet valt till kongressort 1983).

Utgivningen av *La Espero* 1913 betydde en stabilisering på tidningsfronten efter flera kortlivade andra esperantoorgan (*Dana Esperantisto*, *Sveda Esperantisto*, *Esperantofolket*). Med sina 70 år oavbruten utgivning tillhör *La Espero* de äldsta ännu utkommande esperantotidningarna.

Datafolk i Budapest

INTERKOMPUTO '82, det internationella symposiet med utställning, med esperanto som arbetsspråk, betraktas som en stor framgång för esperanto. Vid symposiet presenterades 103 olika bidrag av datafolk från 19 olika länder; de flesta från Östeuropa visserligen, men med många bidragsgivare från Väst.

De olika bidragen finns utgivna i sex olika häften (1200 sidor totalt) och på mikrofilm.

Man planerar att permanenta arrangemanget, så att det återkommer vartannat år. Nästa blir sålunda INTERKOMPUTO '84.

Sovjetunionen: arbete i tysthet

Nyheter om esperantos spridning i Kina når oss numera rätt så ofta, medan det är relativt tyst från Sovjet. Orsaken till denna "tystnad" kan vara brist på esperantotidningar utgivna i Sovjetunionen.

Men rätt så mycket händer det i landet i alla fall.

Den populärvetenskapliga tidskriften *Himija i zhizn* (Kemi och liv) publicerade i fyra av fjolårets nummer en esperantokurs för vetenskapsmän, skriven av Boris Kolker. Tidskriften har miljonupplaga.

E.A. Bokarevs *Esperantarusa vortaro* har utkommit i en ny utgåva på 100 000 exemplar.

Två läroböcker, som riktar sig till högstadiets eller gymnasiets elever, och behandlar språkfrågor ägnar stort utrymme åt esperanto. Det gäller V.M. Nikitevics *Rasskazy o jazyke* (Berättelser om spåket) och E.A. Vartanians *Putesjstvije v slovo* (Resan in i ordet). Den senare boken utkommer för andra gången och dess upplaga denna gång är 483 000 exemplar!

Språkkonferens för FNs folk och professorer

Internationella esperantoförbundets forskningscentrum (*Centro de Esploro kaj Dokumentado*) har inför FNs Internationella år för kommunikation anordnat en konferens i New York med deltagare inifrån FN och från olika språkinstitutioner i USA.

Bland deltagare och talare kunde man notera Robert Muller, FNs vice generalsekretär, Richard I. Brood och Edward Seebold, direktörer i två olika organisationer för språkvetare, språkprofessorer från universiteten i Pennsylvania, Harvard, Cleveland, Illinois. Howard i Washington m fl. Även representanter från olika utbildningsmyndigheter var närvarande och bidrog till diskussionerna.

Konferensen syftade till att dra uppmärksamheten till

språket inför kommunikationsåret, där de tekniska hjälpmedlen fått dominera alltför mycket, och särskilt till esperanto som lösning av internationella språkproblem.

Ungern leder skolligan

Ungern är det land där esperanto är lättast tillgänglig i alla skolor. I alla gymnasieskolor i landet är det valbart som tredje språk, skolmyndigheterna utbildar och examinerar esperantolärare och från i år finns det vid utbildningsministeriet en särskild skolinspektör med uppgift att kontrollera esperantoutbildningen.

EG följer med intresse esperantoarbetet

Vi har tidigare redovisat för vissa planer att använda sig av esperanto för tolkning mellan olika språk, planer som EG finansierar. Efter ett besök av UEAs ordförande G. Maertens vid EG-högkvarteret, där han och en medarbetare sammanträffade med fru van Hoof, generaldirektör och chef för EGs tolknings- och översättningsservice, som är den största i världen (431 heltidsanställda och 1117 deltidsanställda för att ge service åt 9000 konferenser och sammanträden per år), visade hon ett så stort intresse för esperanto och erfarenheterna gjorda med det som konferensspråk, att översättningsbyrån planerar att sända observatörer till tre olika esperantoarrangemang, bland dem en intensivkurs i esperanto och besök till årets internationella esperantokongress i Budapest.

Fråga: Vad är ett världsspråk?

Enligt relativitetsteorin kan inget meddelande, ingen signal, överföras från en plats till en annan med högre hastighet än ljusets. Det betyder, om vi vill kommunicera med en avlägsen ort, att först våra efterkommande kan få ett svar från mottagarna av vårt meddelande. Det går att överföra information, men ingen dialog kan komma till stånd, ingen dialog där *en* människa är den ena samtalsparten. Och om människorna i en framtid sänder ut expeditioner, kan man från den här planeten sända budskap till dem, men det går inte att få svar inom en generation.

Detta är en outhärdlig tanke. Känslan av att någon är så avlägsen att man inte kan få svar under sin livstid måste arbetas bort. Sciencefictionförfattarna har känt sig tvingade att uppfinna ett kommunikationsinstrument, en sorts radio, som tillåter en omedelbar dialog. De har, som jag ser det, inte kunnat acceptera de levande varelsers obönhörliga isolering genom avstånden som, omräknade till tid, månfaldigt överskrider deras livslängd — och avstånd är ju detsamma som tid — utan de har skapat genvägar för att göra världen en aning mindre outhärdlig. Man *vill* inte acceptera två världar som inte kan kommunicera. Ursula LeGuin kallar en sådan sändare och mottagare för *ansible*, *the instantaneous transmitter* och har använt den i några av sina böcker (se t.ex. Ursula K. LeGuin, *City of Illusions*, Panther Books Ltd 1976, sid. 97). Kanske jag kan säga *ansibel* på svenska och *ansibilo* på esperanto, bildat från verbet *ansibi* = ambaüdirekte kaj senprokraste komuniki spite al

la relativeca teorio. Med den kan kolonisterna få nyheter hemifrån.

Men språken är ett lika stort hinder som avstånden

Men klyftan av ljusår är inte det enda hindret för kommunikation i världen. Den planet vi vistas på är blott en bråkdel av ljussekund stor, men har en komplexitet som för tanken kan vara lika outhärdlig som ljusseklers avstånd. Vi kan lära oss ett fåtal språk under våra liv, men vi talar tretusen och nästan alla är och förblir oåtkomliga för var och en av oss. Decenniers arbete är ofta otillräckligt för att lära sig ett enda språk så väl att man inte uppfattas som främling bland dem som talar det från födelsen. Detta är människans tragedi, att hon är dömd att förbli en främling inför majoriteten av sina artfränder. Att inte nå fram till sina medmänniskor

på grund av språkens komplexitet är en minst lika outhärdlig tanke som att inte göra det på grund av ljusårs avstånd. Och drömmen om ett språk för alla människor är lika nödvändig som drömmen om en ansibel, en ögonblicklig sändare och mottagare.

Denna dröm har under seklernas lopp materialiserats i en mångfald projekt av konstgjorda språk som skulle vara tillgängliga för alla människor — fast för vissa av dem kan man inte tro att det var avsikten — och i några få fall har sådana projekt utvecklats till fullständiga språk.

Men låt oss vara ärliga. De flesta människors reaktion inför denna brokiga mångfald, detta outhärdliga främlingskap är inte att lära sig språk eller att skapa nya språk, utan ett avskärmande. Man gör stora ansträngningar för att slippa kontakt. Man odlar allehanda myter om den egna gruppens eller nationens förträfflighet för att ge skäl för sina bristande kontakter. Så föds främlingshatet, som från början inte är ett hat utan bara okunskap orsakad av ett avskärmande.



"Världsspråk" — men hur har de blivit det?

Nu menar många att vi har ett världsspråk — eller är det flera? Ibland läser man beklaganden av att den lyckliga tid är förbi då latinet var ett internationellt språk (i Europa). Visst fungerade latinet, och detta under lång tid, men vilka kunde tala och skriva det? Jo, endast de som ägnat många år av studium åt det, och de utgjorde en liten minoritet som inte svarar mot de bildningsideal vi har idag. Hur kom det sig att latinet fick denna starka ställning?

När man besöker den underbart vackra Morbihanviken, inte olik den svenska skärgården men med fascinerande, fast livsfarliga, tidvattensströmmar, kan man stå på den kulle, Tumiachögen, som Caesar lär ha stått på när han följde sjöslaget mot veneterna. Vädret var vackert och under slaget rådde total stiltje, vilket gav de romerska galäerna med deras dåliga sjövärdighet ett övertag över veneternas stormdugliga segelfartyg. Och i Michelinguiden får man en enradig lektion: efter segern ockuperas landet, senatorerna dödas och folket säljs som slavar.

Svenskarna tror oftare än andra på engelska som världsspråk

Det förefaller mig som om svenskarna oftare än många andra tror att vi har ett världsspråk i engelskan. Ibland uppfattas därför esperanto-förespråkarna som engelskfientliga. Det är verkligen fel, ty jag har aldrig mött någon annan attityd än att man skall ta tillvara det bästa i varje nationell kultur. Men det måste ändå sägas att satsningen på engelska i det svenska utbildningsväsendet har lett till en ensidighet som med största sannolikhet är skadlig och leder till förluster, kulturella och ekonomiska.

Kanske kan detta hänga



ihop med att Sverige är ett av de få länder som varken varit koloniserat eller koloniserande och att man därför i Sverige har svårt att förstå både hur en kolonialmakt fungerar inifrån och vad kolonisering innebär. Under alla omständigheter är ensidigheten ett faktum och till stor del en följd av utbildningspolitiken.

En annan sida av denna är att trots att man läser så mycket engelska, så läser man i någon mening inte tillräckligt mycket. Man kanske lär sig nog för att förstå en TV-serie, om man samtidigt får läsa den svenska texten. Men hur många kan självständigt skriva ett brev eller hålla ett anförande? Det är tydligen få som når utöver den mottagande rollen, dvs. att läsa och höra, och lär sig att också vara den givande parten i en dialog, att skriva och tala.

Allt tyder på att det är ett stort steg mellan den passiva rollen och den aktiva, och vi borde inte så lätt ge upp det bildningsideal som ligger i att man skall utbildas till att kunna ta aktiv del i en dialog,

att inte bara vara mottagande utan också givande.

Esperanto kan minska ensidigheten

Och just här har esperanto en viktig uppgift. Esperanto minskar ensidigheten och ökar möjligheterna till varierande kontakter. Esperanto är mycket lätt att lära sig läsa. Det är förstås viktigt. Men det är mycket viktigare att esperanto är så lätt att tala och skriva, så att man kan bli en aktiv samtalspart, inte bara en mottagare av information som andra serverar. Däri ligger den ena orsaken till att esperanto har nått längst som kommunikationsmedel över språkgränserna. Den andra orsaken är denna: inga främlingar talar esperanto.

Ansibeln måste förbli en dröm

Om jag nu till slut skall svara på frågan i rubriken, "Vad är ett världsspråk?", så måste jag beklagligtvis konstatera att jag anser att det inte finns något världsspråk och att det aldrig kommer att finnas något. Ty vilka krav måste ett världsspråk uppfylla? Det måste vara ett system för kommunikation som tillåter dialoger över hela världen. Och det innebär ett språk som är tillgängligt för alla, plus en ansibel, för att kunna samtala över världens avstånd. Utan ansibeln kan man ju inte få svar. Och jag tror inte att det någonsin kommer att gå att konstruera en sådan apparat. Det finns nämligen inte någonting hitills som tyder på att relativitetsteorin skulle ha fel i det här avseendet. Om vi däremot begränsar problemet till den här planeten, så är situationen helt annorlunda. Ursula LeGuins dröm om omedelbar kommunikation måste, som jag tror, förbli en dröm. Men på jorden behövs ingen ansibel. Vi har ju esperanto och det enda vi behöver är att lära oss det.

Christer Kiselman

Riksdagens talman stöder esperanto



Ingemund Bengtsson

"Bara för någon vecka sedan läste jag Nalle Puh på esperanto" svarade riksdagens talman Ingemund Bengtsson på en fråga från *Aftonbladet* i en intervju sommaren 1980.

Artikeln berörde Ingemund Bengtssons roll som beskydda-

re för den stora esperantokongressen i Stockholm några veckor senare.

Kongressen blev mycket uppmärksammas av massmedierna, inte minst Ingemund Bengtssons roll, bl a som talare vid kongressens invig-

ning, inför 1800 deltagare från 52 länder.

Radions Dagens eko sände en intervju där Ingemund Bengtsson uttalade sitt fulla stöd för esperanto och pekade på att språket skulle kunna bidra till en bättre internationell förståelse. Drygt ett år senare var Ingemund Bengtsson med i ett tv-program och fick då svara på varför han har blivit "ambassadör" för esperanto. Han pekade på de alltjämt rådande språkproblemen i världen och de orättvisor som man inte kan komma tillrätta med utan ett språk som esperanto. Han uppmanade alla att verkligen pröva på "detta förträffliga språk".

Vad är det som ligger bakom när en man som riksdagens talman så klart tar ställning ifråga om valet av ett mellanfolkligt språk?

Jag bad om ett samtal med Ingemund Bengtsson för den här artikeln i *La Espero* och fick göra ett besök i tjänsterummet en korridorlängd från plenisalen.

Som så många andra med läslust och begåvning under 30-talet, fick Ingemund Bengtsson läsa per korrespondens och gå i ABFs studiecirkel. Med intresse för språk blev det de tre traditionella tyska, engelska och franska som pluggades. Det var gott om esperantocirklar och Ingemund deltog även i en sådan 1937. Med ökande antal engelska och amerikanska filmer och radiosändningar ökade intresset för engelskan och Ingemund tror att just detta förhållandet orsakade den nedgång för esperanto som sedan höll i sig under många år.

Med Sveriges orientering till västvärlden blev det naturligt, efter andra världskrigets slut, att engelskan gjorde sitt inträde som första främmande språk i svenska skolor. Det handlade inte om ett val av lämpligt språk utan anpassning till rådande politiska omständigheter i världen. Att det är yttre omständigheter som ofta be-

stämmer här i världen inses kanske, om man drar sig till minnes att inget östeuropeiskt land valde engelskan vid samma tillfälle.

Ingemund blev under tiden mer och mer politiskt engagerad och 1951 blev det riksdagen. Det blev även andra uppgifter, exempelvis att representera Sverige i FN-sammanhang, och då var det dags att förstärka kunskaperna i engelska. När Ingemund senare blev minister, fick ordförandet byggas ut igen med en mängd engelska fackuttryck.

Som talman har Ingemund Bengtsson långa arbetsdagar och får dagligen ta emot besökande, representera och resa utomlands titt och tätt, och vid tillfälle efter tillfälle ställs talmannen inför *språkproblem*.

Hur står det till med kunskaperna i språk just nu? Jo, den typ av konferensengelska som används klaras normalt utan problem, "men tillsammans med infödda engelsktalande är man ändå i underläge". "Franskan använder jag aldrig officiellt". Ingemund vet att det är viktigt att undvika missförstånd och att det är onödigt att göra sig löjlig i representativa situationer genom att försöka nyttja ett språk man inte behärskar. Tyska förstår han ganska bra.

Ingemund pekade på det faktiska förhållandet att han mycket ofta tvingas använda tolk, vilket han dessutom tycker illa om. Vet man att Ingemund gärna använder sin humoristiska begåvning och gärna kryddar med en och annan kvickhet, förstår man att han känner sig hindrad vid samtal via tolk. Med tanke på hur svårt det är att översätta lustigheter, kunde Ingemund knäcka vilken tolk som helst, därför tvingas han ta det försiktigt i sådana situationer.

Det har gått många år sedan Ingemund läste esperanto 1937, men känslan av vad esperanto står för hade inte försvunnit under åren. När

frågan på nytt aktualiserades inför esperantokongressen 1980, fanns inte bara den gamla känslan kvar, utan även en livserfarenhet av hur det är att inte ha ett stort språk som modersmål.

Ingemund ser idag att esperanto har fått nytt fotfäste runt om i världen och erfarenheten säger honom, att skall det bli bättre och rättvisare, måste esperanto ges allt stöd. "Det är främst tre områden där jag hoppas att intresset för esperanto skall vakna snarast, och det är inom lärarkåren, fredsro-

relserna och universiteten."

Jag tackar Ingemund för samtalet och plockar ihop papper och penna. Talman ger sig beredd för nästa besökare, en amerikansk freds-forskare. När jag några dagar senare ringer för att beriktiga en viss uppgift, får jag veta att Ingemund just anlänt hem från Spanien och att han på planet läst en intressant artikel om Kinas nya konstitution i den kinesiska esperantotidningen *El popola Ĉinio*.

Roland Lindblom

Intervju med Bryljulf Bull

Intervju med Bryljulf Bull, kjend arbeiderpartipolitiker, mangeårig ordfører i Oslo. Også aktivt i internasjonalt arbeid.

Da det var verdenskongress for esperanto i Oslo i 1952 ønsket De deltakerne velkommen till hovedstaden på esperanto. Snakker De selv dette språket?

Dessverre gjør jeg ikke det. Men jeg kan så noenlunde forstå hva som står skrevet. Når jeg talte på esperanto, var det som et forsøk på å vise hvor lett det ville være å tillegne seg et slikt sprog.

Har De sympati for esperanto-bevegelsen?

Jeg har en bror som i sine yngre dager drev esperantostudier. Siden dengang har jeg alltid hatt interesse for esperantobevegelsen. Da jeg i senere år har hatt anledning til å delta i internasjonalt arbeid, har jeg sett hvorledes selv omfattende språkgenskaper er helt utilskkelig til å gjøre seg forståelig ovenfor utsendinger fra alle land. Og langt mindre å

forstå hva de sier. Den alminnelige oppfatning om at engelsk eller fransk her er godt nok, vil snart vise seg ikke å være riktig.

Vet De at esperanto idag er valgfag i skolene i Norge: elevene kan velge det enten i 8. klasse eller i den videregående skolen. Har De noen synspunkter på dette?

Det er selvsagt et langt skritt frem å gi elevene mulighetene til å velge et slikt fag. Men det er først når man har sikkerhet for at esperanto er blitt hovedfag i alle land, at man for alvor vil ha nytte av en slik kundskap.

De har, som De nevnte, vært aktiv politiker også i internasjonale miljø og merket problemer og vanskeligheter når det gjelder språkspørsmålet?

Ja, i høyeste grad. Jeg har sett hvirledes mange er sterkt handicappet fordi de må uttale seg på et fremmed sprog og kanskje ikke har tilstrekkelig kjendskap til de sprog det tales på eller oversettes til.



3579 "konsuler" i 71 land

Esperantobevegelsen stiller med 3579 "konsuler" i 71 land!

Det er *Universala Esperanto-Asocio*, UEA, som kan skilte med disse tallene. Organisasjonen ble stiftet i 1908, den har medlemmer i 93 land. Formålet er å utbre esperanto og å lette den internasjonale kommunikasjon mellom mennesker og nasjoner.

UEA kan ikke skryte av å ha millioner av medlemmer, men organisasjonen er godt utbygd, og den er verdensomspennende, slik at den som lærer seg esperanto og blir medlem, kan være sikker på å få glede og nytte av språket.

Det helt spesielle med UEA er delegat-systemet, eller "konsul"-systemet. Delegatene har forpliktet seg til å stå til tjeneste for medlemmene. De har ingen lønn for sine tjenester, det er en service de yter overfor esperantistene. Foruten en hoved-delegat, kan de også være visedelegat på en rekke steder og i en rekke byer, og det kan være forskjellige fagdelegater. Når en esperantist vil søke opplysninger om et land, en by, om det yrke han representerer, om turisme og reisemuligheter, eller andre ting, så skriver han til den aktuelle delegaten. Så kan han avvente svar fra delegaten, som er forpliktet til å svare innen 14 dager.

Når man reiser, kan man skrive til delegaten på stedet om når man kommer dit, så vil han sørge for at man blir godt mottatt av noen man kan snakke med, selv om man ikke kan ett ord av språket i dette landet. Kommer man til et land som f. eks. Japan eller Bulgaria, hvor man ikke engang kjenner bokstavene i språket,

Hva synes de om dette at de store nasjoners språk ofte dominerer i internasjonale fora?

Det er åpenbart at de ledende vesteuropeiske språk er sterkt favorisert i internasjonale forsamlinger, med den følge at de som har disse språk som sitt morsmål eller har lært seg dem i ung alder og har hatt anledning til å dyrke dem, har vesentlig større mulighet for å øve innflytelse på utviklingen enn de som ikke har en slik fordel.

Esperantobevegelsen har faktisk to sider. Vi legger vekt på det rent praktiske: språket er et

hjelpemiddel til å skaffe oss kontakter verden over, mennesker imellom, nasjoner imellom. Men vi har også en idealistisk side av bevegelsen: vi snakker om esperantos indre idé, som en fredsskapende faktor. Hvilken av disse to sidene mener De er den viktigste i dagens verden?

Det ene henger sammen med det annet. Har man skapt hjelpemidlet, vil den nærmere forståelse menneskene imellom komme av seg selv. Særlig hvis man kommer så langt at praktisk talt alle er istand til å betjene seg av dette hjelpemiddel.

Elna Matland

så er det trygt å vite at man blir mottatt av esperantister og kan kommunisere uhindret på dette internasjonale språket.

Delegatsystemet har fungert i mange år, og representerer en utmerket mulighet for esperantistene til å skaffe seg kunnskaper og opplysninger om land og folk over hele verden. De kan få hjelp til å legge opp reiser, og som nevnt assistanse under et eventuelt opphold i fremmed land. Systemet er unikt, først og fremst fordi det gir mulighet til å nå frem til flere enn 70 land ved hjelp av ett eneste språk, esperanto.

Information om esperanto?

Vill du veta mera om esperanto? I Sverige kan du vända dig till EsperantoCentro i Stockholm. Det ligger på Brunnsgratan 21 (nära Hötorget). Du kan skriva (postadress 111 38 Stockholm) eller ringa dit (måndag - torsdag kl. 17 - 19). Telefonnummer är 08 - 11 74 34.

Nyheter: en fråga om makt och pengar

Sedan mitten av 1970-talet har begreppet "en ny internationell informationsordning", en viktig del av u-ländernas krav på att förändra världens maktstruktur, vuxit fram. Det har idag blivit en av de mest omstridda internationella frågorna, där nyhetsförmedling står i centrum för diskussionen.

Trots att bara 10% av det internationella informationsflödet består av nyheter, överbetonas nyhetsförmedlingen i diskussionen som ett centralt ämne. Förklaringen till detta ligger i en överdramatiserad "hotbild" som har målats upp, enligt vilken det "fria informationsflödet" skulle hotas av att länderna börjar inse att informationen (och inte bara nyhetsförmedlingen) är en sak över vilken varje nation borde ha tillsyn.

1980 utkom en engelsk mediaforskare, Oliver Boyd-Barrett med en bok om "de fyra stora" [The international news agencies]. Detta betecknar de fyra största nyhetsbyråerna, alltså United Press International (UPI) och Associated Press (AP) från USA, Reuter från

England och Agence France Presse (AFP) från Frankrike. Dessa byråer dominerar "det fria informationsflödet", och behärskar över 80% av världens nyhetsförmedling.

En undersökning visar att nyhetsbyråerna har svårt att överleva på den nuvarande nyhetsmarknaden. UPI gick nästan i konkurs (den har nu sålts till nya ägare); AFP finansieras till två tredjedelar av franska staten; Reuter säljer över 80% av sina tjänster till det transnationella näringslivet; och APs ekonomiservice svarar för allt mer av byråns finansiering. Ingen av "de fyra stora" lever på nyhetsförmedlingen!

Boyd-Barrett granskar i boken orsakerna till att den del av nyhetsflödet som "de fyra stora" ansvarar för ser ut som det gör idag. U-ländernas nyhetsmarknader kan inte finansiera den nuvarande otillräckliga bevakningen, än mindre de alternativa nyhetsstrukturer som behövs. Maktkoncentrationen i massmedierna är ett typiskt resultat av rådande utvecklingstrender i länder och utgör det största hotet, inte bara mot mångfal-

den i u-länderna, utan också mot vårt eget samhälle.

Affärslivets gyllene regel, att man anpassar sig till kundernas behov, gäller numera alltså också för nyhetsbevakningen.

Den här situationen motverkar varje försök att förbättra informationens kvalitet och samhällsrelevans. Den motverkar också strävan efter balans i informationsutbudet, genom att den kraftigaste marknaden bestämmer informationsutbudet.

Om vi ser på Norden finner vi att vårt massmediesystem är lika beroende av "de fyra stora" som Tredje världens. Trots att vi är världens tidningstätaste region!

Man kan väl föreställa sig Norden i ett internationellt projekt för att skapa ett alternativ till "de fyra storas" dominans. Ett alternativ som är godtagbart också för de nordiska massmedierna, vilket endast kan åstadkommas om samtliga nordiska nyhetsbyråer är med. Det blir då en fråga om politisk vilja, inte bara från staterna utan också från de massmediesystem som dominerar de nordiska nyhetsbyråerna.

Gemensamma politiska och ekonomiska intressen talar för en betydligt bättre bevakning av arabländerna. Men "de fyra storas" rapportering av världen bestämmer i hög grad tidningsredaktionernas ny-

hetsvärdering, och styr även redaktörernas beställningar av särskilda artiklar från egna korrespondenter.

Ett alternativ måste således förberedas grundligt. Man måste vara medveten om att endast alternativa nyhetsmarknader, tillräckligt mogna, kan säkra alternativets genomförbarhet.

Det kan nämnas att Tony Momoh 1978 i sin egenskap av ordförande för Nigeria's Guild of Editors sa i ett föredrag att "om u-länderna tvingades att välja mellan utländsk presskontroll som förverkligas genom privat ägande och finansiering av tidningarna, och regeringskontroll genom policyåtgärder, vore det senare alternativet det enda möjliga valet".

FNs internationella år för kommunikation har fokuserats i att utbreda och "modernisera" den kommunikationsteknologiska infrastrukturen i u-länderna. Detta kommer främst att utgöra nya impulser för elektronikindustrins affärer. Frågan om balans, rättvisa och demokrati i internationella relationer och dess informationsmässiga aspekter förbises i FN-programmet för det internationella året.

Man kan med skäl frukta att FN-året kommer att resultera i ytterligare maktkoncentration på informations- och kommunikationsområdet. Det är alla folkens ansvar att mobiliseras kring dessa frågor och att skapa et alternativ som bygger på förbättrad internationell förståelse och mellanfolklig kommunikation.

Claudio Aguirre-Bianchi

Författaren är journalist och kommunikationsforskare. Han arbetar som universitetslektor vid Journalisthögskolan i Stockholm och Högskolan i Sundsvall/Härnösand. Claudio Aguirre-Bianchi var chefredaktör för Inter Press Service (tredje världens nyhetsbyrå) i Sverige.

Kassettkurs i esperanto för dig som inte hinner gå på kurs!

Nu hjälper inga ursäkter!
Det spelar ingen roll om
det är långt till kurs-
lokalen, eller om det
helt saknas kurser i din
stad, eller om läraren inte
är i din smak, eller om
du inte vill missa det där
teve-programmet, eller ..
Du kan lära dig esperanto
hemma, eller på jobbet,
eller på vägen dit. Du
kan lära dig det medan
du kör bilen någonstans,
medan du slötittar på
Dallas, eller medan du
väntar att din motspelare
i schack blir klar med
sitt nästa drag.
Den lärobok du behöver
heter "Jen nia mondo"
och den finns med kassett.
För lärobok och kassett
betalar du bara 100 kronor.
Du beställer enklast genom
betalning till postgiro
20 12 - 3, Esperantoför-
bundet. Ange på talongen
"Jen nia mondo med
kassett".

*Godt å vite også i FN's
år for kommunikasjoner:*

**Det går alltid et tog
for deg som er
"Nordturst"
- et togeventyr...
Ubegrenset reise med
tog i Danmark, Finland,
Norge og Sverige.
21 dager for Nkr. 1140,—**



**NSB — SJ
DSB — VR**

*Barn 4 t.o.m. 11 år 1/2 pris
Stasjoner og reisebyråer hjelper
deg med flere opplysninger.*